

بیانیه جبهه ملی ایران - سامان ششم

خواست ما جمهوری مردمسالار است

عصر روشنگری جنبش فکری و اجتماعی بود که از میانه های سده هفدهم میلادی آغاز شد و تا پایان سده هجدهم ادامه داشت. این جنبش انقلاب‌های عظیمی را در دانش و فلسفه به وجود آورد که در نهایت باعث از میان رفتن کامل جهان‌بینی قرون وسطایی شد. هدفهای اصلی اندیشمندان روشنگری آزادی، پیشرفت، مدارا، و پایان دادن به سوء استفاده از کلیسا و دولت بود. در فرانسه، اساس آموزه‌های روشنفکران، روشنگری، آزادی فردی و مدارای مذهبی، در رویارویی با پادشاهی خودکامه و تعصبات ثابت کلیسای کاتولیک روم بود.

مهمترین دستاورد جنبش روشنگری انقلاب کبیر فرانسه بود. دوره‌ای از دگرگونی‌های اجتماعی سیاسی در تاریخ سیاسی فرانسه و اروپا به دست ملت فرانسه. این انقلاب، یکی از چند انقلاب در طول تاریخ جهان است که پس از فراز و نشیب‌های بسیار، منجر به تغییر نظام پادشاهی به جمهوری دموکراتیک فرانسه گردید.

در جهان بینی عصر روشنگری، انسانها از حقوق برابر فارغ از رنگ و نژاد و مذهب برخوردار بودند. بر این اساس، باشندگان یک کشور از قدرت سیاسی و حق تعیین سرنوشت و دخالت مستقیم در قدرت حاکمه برخوردار شدند.

اندیشه‌هایی که سرچشمه قدرت را بر پایه وراثت و یا خارج از اراده مردم میدانست بی اعتبار گشتند. از آن تاریخ در بسیاری از کشورها حکومت‌های پادشاهی برکنار شدند و جای خود را به جمهوری دادند و یا با مشروط شدن قدرت پادشاهان و خلع آنان از هرگونه دخالت سیاسی در امور جاری کشور تبدیل به حکومت‌های مشروطه گردیدند (مانند انقلاب مشروطه ایران).

نزد ایرانیان باستان، پادشاهی عطیه‌ای آهورایی شمرده میشد، زیرا باور داشتند آهورا مزدا شاهنشاه را توسط نیرویی معنوی که آنرا خورنه، خوارنو «فرّه ایزدی» می‌گفتند بر می‌گزیند و تا زمانی که از وی خشنود باشد این فرّه ایزدی برقرار میماند.

در تمام کتیبه‌های هخامنشی پس از کورش به این امر که پادشاهی موهبتی ایزدی است و از سوی آهورامزدا به ایشان پیشکش شده، اشاره شده است. کسی می‌توانست به مقام "ظل الهی" برسد که دارای فرّه ایزدی باشد. اهمیت فرّه، به حدی است که در اوستا یکی از یشت‌های بزرگ به نام (زامیاد یشت) به آن تعلق گرفته است. با نگاهی به تاریخ اسطوره‌ای ایران، شاهان پیشدادی و کیانی دارای فرّه بودند.

بارزترین جلوه فر تابندگی آنست که دارنده فرّه رخساری تابنده دارد. به تابندگی افراد فرماند در اساطیر بسیار اشاره شده است. مثلاً در شاهنامه چون تهمورث از بدی پالوده می‌گردد فرّه ایزدی از او برتافتن می‌گیرد. معروفترین این تابندگی‌ها جمشید است چنانکه جزء دوم نام وی شید به معنی درخشان است و نام اصلی وی جم است.

فرّه هنگام گسستن از افراد یا پیوستن به ایشان نمودهای دیگری هم می‌یابد. برای نمونه فرّه از جمشید در هیئت مرغی (مرغ وارغنه) گسست و یا در هیئت غُرمی (میش کوهی) به تک در پی اردشیر بابکان روان بود تا سرانجام به وی پیوست. فرّه در هیئت غرم روایتی است که در شاهنامه آمده است. در کارنامه اردشیر پاپکان هم روایتی مشابه ذکر شده است که بره‌ای از پس ایشان (اردشیر و کنیزکی که با وی گریخته بود) همی‌دوید.

اما پس از شکست ایرانیان از دولت روسیه به علت بی‌لیاقتی، استبداد و فساد قاجاریان، روشنفکران و مردم به این حقیقت پی بردند که اینگونه اندیشه می‌تواند موجب استقرار استبداد گردد و کشور را در عقب افتادگی از دیگر ملت‌های پیشرو قرار

دهد. لذا در زمان عباس میرزا پرسشگری درباره دلایل ناکامی ایرانیان گسترش پیدا کرد، و نوشته های ژان ژاک روسو که میان روشنفکران پنهانی پخش میشد، هواداران زیادی پیدا کرد تا به انقلاب مشروطه منجر گردید.

نمونه مهم دستاورد انقلاب مشروطه ایران در همان روزهای ابتدایی، مجلس اول که حتی فاقد صندلی بود، مخالفت معین التجار و دیگر نمایندگان در رابطه با استقراض از روسیه و تشکیل بانک ملی بود که نشان از تأثیر رای مردم بر حق حاکمیت ملی داشت. مجلس های شورای ملی از دوره اول تا ششم سرچشمه خدمات بسیار بزرگی برای ملت ایران بودند.

پس از کودتای سردار سپه رضاخان در ۱۲۹۹، و عزل آخرین پادشاه قاجار، ناشی از اخبار و رویدادهای فرانسه، تب جمهوریخواهی در ایران بالا گرفت، تا اینکه در فروردین ۱۳۰۳، قرار شد مجلس آن را تصویب و سردار سپه بعنوان نخستین رئیس جمهور سوگند بخورد، که با مخالفت بخشی از روحانیت که جمهوری را معادل بی دینی می شمردند و حکومت آتاتورک را مثال میزدند، منتفی شد.

با روی کار آمدن سردار سپه بعنوان رضاشاه به مرور دستاوردهای انقلاب مشروطه فراموش و دیکتاتوری متمرکز بر ایران چیره شد. تا جاییکه رضاشاه مجلس را که با او مخالفت میکرد، طویله نامید. ترور، دستگیری، تبعید یا کشتن در زندان در رابطه با مردان بزرگ سیاسی و ادبی به امری عادی مبدل گردید. ولی ارتش ملی بر پایه وفاداری به شخص بجای میهن، کوچکترین مقاومت در برابر ارتشهای متفقین نشان نداد و تهران به راحتی اشغال شد؛ و اگر هوشمندی احمد قوام نبود آذربایجان هم توسط ارتش سرخ از ایران جدا شده بود. متأسفانه دوران آزادی و فضای باز سیاسی ناشی از تغییر اجباری سال ۱۳۲۰، نیز تنها دوازده سال به درازا کشید و پس از کودتای ۲۸ مرداد سال ۱۳۳۲، بار دیگر دوران خفقان بر ایران حکمفرما گردید. زیرا نظام پادشاهی به مردم پشت کرد و دولتی را که با اراده و رای مردم بوجود آمده بود برکنار نمود. مردم ایران دیگر هیچ حکومتی را که تنها با خفقان و ارباب برقرار بماند نخواهند پذیرفت.

با توجه به اندیشه های دوران روشنگری و تجربه تاریخی در ایران، جبهه ملی ایران بازتولید هر نوع نظام پادشاهی یا هرگونه نظام استبدادی را غیر قابل تحمل میدانند. از اینرو اعتقاد به نظام جمهوری بر پایه رای آزاد مردم و اصل برابری تمام باشندگان ایران زمین بدون هیچگونه تبعیض قومی، مذهبی و با حق برخورداری از تمامی حقوق شهروندی را از اصول فکری خود دانسته و این اصل مهم را در منشور حقوق شهروندی خود گنجانده است، زیرا آنرا تضمین آزادی و بقای استقلال ایران میدانند.

جبهه ملی ایران-سامان ششم

تهران- ۸ شهریور ۱۳۹۸ خ